

Emma Möller
046-3599248
emma.moller@lund.se

Barn- och skolnämnden

Skrivelse från S och MP - Inför porrfilter på skolornas nätverk

Sammanfattning

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har till Barn- och skolnämnden överlämnat en skrivelse om att införa porrfilter på skolornas nätverk. S och MP föreslår att Barn- och skolförvaltningen inför porrfilter på kommunens grundskolor och förskolor som tar bort och begränsar tillgången till pornografiska sidor.

Barn- och skolförvaltningen föreslår, mot bakgrund av brist på stöd i forskning samt problematiken kring filtrets effekt, att ett filter inte ska införas på förskolornas/skolornas nätverk utan att förskola och grundskola istället ska fortsätta sitt värdegrundsarbete med kritiskt och källkritiskt förhållningssätt och därigenom ”placera ett filter” i barns och elevers huvud.

Beslutsunderlag

Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse den 30 augusti 2018 dnr BSN 2018/0752.

Skrivelse från S och MP om att införa porrfilter på skolornas nätverk inkommit den 8 juni 2018.

Barnets bästa

Skrivelsen från S och MP handlar bl.a. om att digitaliseringen av förskolor och skolor är positiv för barn och elever men att barn och elever i Lunds kommun inte ska behöva utsättas för våld och pornografi via sina digitala läromedel. Ett s.k. porrfilter kan vara positivt om det endast sorterar bort våld och pornografi men mindre positivt om spärren samtidigt innebär att även sidor barn och elever behöver komma åt i sitt skolarbete spärras av.

Ärendet

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har till Barn- och skolnämnden överlämnat en skrivelse om att införa porrfilter på skolornas nätverk. S och MP föreslår att Barn- och skolförvaltningen inför porrfilter på kommunens grundskolor och förskolor som tar bort och begränsar tillgången till pornografiska sidor. S och MP anför att digitaliseringen i

kommunens skolor innebär att läsplattor, datorer och ett öppet nätverk är tillgängligt för eleverna som en viktig del i läroprocessen. Det innebär tyvärr också att eleverna endast är en sökning bort från att se våld och pornografi samt även utsätta andra elever för detta. S och MP anser att genom att införa ett filter visar kommunen att vuxensamhället sätter en tydlig gräns för vilket beteende som är acceptabelt och inte.

Barn- och skolförvaltningens förslag till yttrande

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet (gäller bl.a. förskola och skola) bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap 6§ skollagen).

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap 7§ skollagen).

Ur läroplanen för förskolan

Förskolan vilar på demokratins grund. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen.

Värdegrunden uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Omsorg om och hänsyn till andra människor, liksom rättvisa och jämställdhet samt egna och andras rättigheter ska lyftas fram och synliggöras i verksamheten. Barn tillägnar sig etiska värden och normer främst genom konkreta upplevelser. Vuxnas förhållningssätt påverkar barns förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle och därför är vuxna viktiga som förebilder. Att hävda grundläggande värden kräver att värderingar tydliggörs i den dagliga verksamheten. Verksamheten ska bedrivas i demokratiska former och därigenom lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen för att de på sikt aktivt ska delta i samhällslivet.

Ur läroplanen för skolan

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska

2018-08-30

Diarienummer
BSN 2018/0752

gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Undervisningen i skolan ska vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Barn- och skolförvaltningen instämmer i skrivelsen från S och MP om att läsplattor, datorer och nätverk är en viktig del i lärandeprocessen samt att barn och elever inte ska behöva utsättas för våld och pornografi under sin skolgång. Förskolorna och skolorna i Lund arbetar dagligen i sitt värdegrundsarbete i enlighet med ovanstående styrdokument.

Ett porrfilter eller innehållsfilter i skolan är ett pågående nationellt och omdebatterat ämne. Enligt Skolverket har ungefär hälften av landets skolor porrfilter på sina nätverk. Men det finns inga riktlinjer utan det är upp till varje skola att bestämma. Det finns förespråkare både för och emot. Till de som förespråkar ett filter hör bl.a. kriminologen Ulrika Stigberg som under flera år föreläst om nätsäkerhet i skolorna. Hon anser att ett porrfilter borde vara standard i alla skolor, även om det inte löser hela problematiken så visar det ändå på ett avståndstagande och den ofrivilliga exponeringen minskar för barn och elever. Till de som är emot ett filter hör internetforskaren Elza Dunkels (vid Umeå universitet). Dunkels anför bl.a. att det inte finns något stöd i forskningen för att porrfilter fungerar. Studier visar istället att vuxna, där det finns filter, blir mindre benägna att prata om porr och mindre benägna att lära barnen att navigera på nätet. Ett filter kan istället påverka barn så att de inte vågar dela funderingar eller larma om det som är obehagligt på nätet.

Ett innehållsfilter är ett datorprogram som filtrerar vissa nyckelord eller blockerar vissa url:er för att förhindra användare från att besöka webbsidor som bedöms ha olämpligt innehåll. Det kan handla om pornografi, våld, droger, hatpropaganda eller piratkopiering. En skola kan installera det på sitt lokala nätverk eller skolans egna datorer och surfplattor. Däremot kan man inte hindra elever från att nå innehållet med hjälp av sina mobiltelefoner. Dagens innehållsfilter fungerar inte tillfredsställande. Antingen filtrerar de bort för mycket, så kallad överfiltrering, vilket innebär att elever inte kommer åt sådant de borde komma åt, till exempel att filtret misstar sexualupplysning för pornografi.

Framförallt har överfiltrering visat sig ta bort innehåll som rör hbtq-frågor.

I Lund är det tekniskt sätt möjligt att införa ett eller flera system. Lunds kommuns IT-avdelning menar att det krävs en större undersökning innan det går att ta fram ett bra underlag till beslut. Ett sådant underlag skulle kunna vara klart under vintern 2018/2019. IT-avdelningen menar också att det i dagsläget finns en hel del brister avseende filtrens effekt, vilket innebär att ett filter i praktiken blir verkningslöst. Denna brist på effekt bekräftas också av Eskilstunas kommun som har haft filter i sitt nät sedan tre år tillbaka. Eskilstuna menar att svårigheten ligger i att webbadresser (med innehåll som ska blockeras), växer och byter namn snabbare än vad filtret hinner svartlista dem.

Ytterligare en problematik med ett filter, är, vilket även berörts ovan, att det kommer att spärra andra sidor än de som ska spärras. Sidor som skolan vill komma åt i t.ex. sex- och samlevnadsundervisningen kommer med stor sannolikhet att bli spärrade. Förskola och skola behöver därför istället fortsätta arbetet med kontinuerlig dialog, medvetet värdegrundsarbete och arbete med kritiskt och källkritiskt förhållningssätt och därigenom ”placera ett filter” i huvudet på barn och elever, annars sitter filtret bara under skoltid.

Barn- och skolförvaltningen föreslår, mot bakgrund av brist på stöd i forskning samt problematiken kring filtrets effekt, att ett filter inte ska införas på förskolornas/skolornas nätverk utan att förskola och grundskola istället ska fortsätta sitt värdegrundsarbete med kritiskt och källkritiskt förhållningssätt och därigenom ”placera ett filter” i barns och elevers huvud.

Förvaltningens förslag till beslut

Barn- och skolnämnden föreslås besluta

att avge yttrande till S och MP i enlighet med förvaltningens tjänsteskrivelse.

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Emma Möller
Utvecklingsledare

Beslut expedieras till:
Kommunfullmäktige
Akten.